

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

เหตุผล

โดยที่การทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการบังคับบุคคลให้สูญหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ซึ่งไม่อาจยกเว้นให้กระทำได้ไม่ว่าสถานการณ์ใด ๆ อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้รัฐ มีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลจากการถูกค้นตัว จับ คุมขัง หรือถูกกระทำการใดอันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในชีวิตและร่างกายเกินสมควรแก่เหตุผลที่กฎหมายกำหนด ยิ่งไปกว่านั้น การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมนั้นจะกระทำมิได้ ประกอบกับประเทศไทย ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานหรือการประทุษร้าย หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และได้ลงนามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ จึงต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดฐานความผิดเป็นการเฉพาะ ตลอดจนมีมาตรการป้องกันและปราบปราม มาตรการเยียวยาผู้เสียหาย และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อบทในอนุสัญญาดังกล่าว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้เทียบเท่าสากล และสอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ความคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันปราบปรามและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำในลักษณะดังกล่าว ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งอื่นในส่วนที่ได้บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลไว้โดยเฉพาะ ซึ่งให้ความคุ้มครองบุคคลมากกว่าที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ให้บังคับตามกฎหมายนั้น

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การทรมาน” หมายความว่า การกระทำโดยเจตนาไม่ว่าด้วยประการใดอันก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่กายหรือจิตใจต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด เพื่อวัตถุประสงค์ เช่น

(๑) ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม

(๒) ลงโทษบุคคลนั้นสำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามได้กระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ

(๓) ข่มขู่หรือขู่เชิญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม หรือ

(๔) เพราะเหตุผลอื่นใดบนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใด

ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอันเป็นผลปกติจาก หรือสืบเนื่องจากการลงโทษทัณฑ์ข่มขู่ตามกฎหมาย

“การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า การกระทำโดยเจตนาไม่ว่าด้วยประการใดอันก่อให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ไม่ใช่การทรมาน ทั้งนี้ไม่รวมถึงอันตรายอันเป็นผลปกติจาก หรือสืบเนื่องจากการลงโทษทัณฑ์ข่มขู่ตามกฎหมาย

“ควบคุมตัว” หมายความว่า ความรวมถึง การจับ คุม ขัง ลักพา กักตัว คุมขัง กักขัง เรียกตัว หรือเชิญตัวบุคคลไปสอบถามหรือซักถาม หรือกระทำด้วยประการอื่นใดในทำนองเดียวกันอันเป็นการจำกัด เสรีภาพในร่างกาย

“การบังคับบุคคลให้สูญหาย” หมายความว่า การควบคุมตัวหรือการกระทำด้วยประการใด โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือโดยบุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้รับคำสั่ง การสนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจจากเจ้าหน้าที่ ของรัฐ และได้มีการปฏิเสธว่ามีได้กระทำการดังกล่าว หรือปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลนั้น หรือ กระทำด้วยประการอื่นใดในทำนองเดียวกัน

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือพนักงาน ส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงาน ของรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วย ลักษณะปกครองท้องที่ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครอง ของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐหรือไม่ก็ตาม

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการบังคับบุคคลให้สูญหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา และให้หมายความรวมถึงสามีภริยา คู่ชีวิต ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน และผู้อยู่ในอุปการะทั้งโดยินดินัย และพฤตินัยของบุคคลดังกล่าว

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบหรือประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย ประกอบด้วย

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน
- (๒) ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธาน
- (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดี กรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ นายกสภานายความ
- (๔) ผู้แทนผู้เสียหายจากการทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ หรือการบังคับบุคคลให้สูญหาย ซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนสองคน
- (๕) ผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่มีใช่เป็นการแสวงหาผลกำไรและดำเนิน กิจกรรมด้านการปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลจากการควบคุมซึ่งคัดเลือก กันเอง จำนวนสามคน

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เป็นที่ประจักษ์ในด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานจำนวนหนึ่ง นิติเวชศาสตร์ จำนวนหนึ่งคน และด้านจิตวิทยา จำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพแต่งตั้งข้าราชการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการตาม (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด มาตรา ๗ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือ ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารในพรรคการเมือง
- (๕) ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งให้พักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ
- (๖) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำความผิดวินัย
- (๗) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก รวมทั้งคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แต่ให้รอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท ความผิดฐาน หมิ่นประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- (๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวย ผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ หรือเพราะเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงิน
- (๙) ไม่เคยถูกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบแล้วเห็นว่าได้กระทำการอัน เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนมาก่อน

มาตรา ๘ คณะกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗
- (๔) คณะกรรมการมีมติสองในสามให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่อง หรือไม่ สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๑๐ เมื่อตำแหน่งกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) วางลงก่อนวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ภายในหกสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการก็ได้ กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับเวลาที่เหลืออยู่ของกรรมการที่ยังอยู่ในตำแหน่ง

ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการประชุมอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงครบเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในการปฏิบัติหน้าที่ ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรง หรือโดยอ้อม ในเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณา ให้ประธานหรือกรรมการผู้นั้นแจ้งให้ที่ประชุมทราบ และให้ที่ประชุมพิจารณาว่าคณะกรรมการผู้นั้นสมควรอยู่ในที่ประชุม และมีมติในเรื่องนั้นได้หรือไม่ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาดในการประชุม

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือมาตรการที่จำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) กำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทรมานการกระทำที่โหดร้ายมนุษยธรรมหรือที่ย่ำยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการบังคับบุคคลให้สูญหายและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตระหนักถึงความสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการป้องกันการทรมานการกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการบังคับบุคคลให้สูญหายในหน่วยงานของตน

(๓) กำหนดนโยบาย และมาตรการฟื้นฟูและเยียวยาด้านร่างกายและจิตใจแก่ผู้เสียหายอย่างครอบคลุม ซึ่งหมายรวมถึงการทำให้กลับสู่สภาพเดิม การชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่เพียงพอ การบำบัดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายทั้งทางการเงินและทางจิตใจ ตลอดจนรวมถึงการฟื้นฟูระยะยาวทางการแพทย์ให้กับผู้เสียหาย โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

(๕) กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการปกปิดการควบคุมตัวบุคคล

(๖) ติดตามตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการบังคับบุคคลให้สูญหาย สนับสนุนช่วยเหลือผู้เสียหาย ด้วยการให้คำปรึกษาแนะนำทางกฎหมาย ด้านทนายความ ด้านการตรวจทางการแพทย์เพื่อประโยชน์ทางคดี ด้านการติดตามความคืบหน้าของคดี ด้านการฟื้นฟูเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ และป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำ

(๗) ติดตามดูแล อำนาจการและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการสืบสวน สืบสวนที่รวดเร็วและเป็นธรรม ขอให้เปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม รวมถึงมีอำนาจร้องขอให้มีการยุติการทรมานตามนัยพระราชบัญญัตินี้และร้องขอให้มีการปล่อยตัวผู้ถูกคุมขัง โดยมีขอบด้วยกฎหมายตามนับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๘) ขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนหรือเข้าร่วม ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) ตรวจสอบหน่วยงานหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า รวมถึงให้คำแนะนำแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๐) ติดตามตรวจสอบการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และการบังคับบุคคลให้สูญหายได้เองแม้ไม่มีผู้ร้องเรียน และสามารถรับเรื่องร้องเรียนที่ไม่ระบุชื่อผู้ร้องได้

(๑๑) รวบรวมข้อมูลสถิติคดี และจัดทำรายงานสถานการณ์และรายงานผลการดำเนินการ ประจำปีเกี่ยวกับการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการบังคับบุคคลให้สูญหาย พร้อมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหา เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(๑๒) แต่งตั้งที่ปรึกษา อนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๓) วางระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

(๑๔) วางระเบียบอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๑๓ ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการสนับสนุน และอำนาจความสะดวกในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ ที่ปรึกษา หรือเจ้าหน้าที่ที่คณะกรรมการแต่งตั้ง

(๒) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของคณะกรรมการ

(๓) เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องที่เกี่ยวกับการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการบังคับบุคคลให้สูญหาย

(๔) ประสานงานกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อประโยชน์ ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

(๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้กรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ ที่คณะกรรมการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๒

การป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑๕ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการบังคับบุคคลให้สูญหายจะกระทำมิได้

ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหายมีสิทธิร้องทุกข์ ร้องเรียน และเข้าถึงความเป็นธรรมโดยได้รับความคุ้มครอง และการสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐ ผู้เสียหายมีสิทธิ ได้รับการชดเชย และเยียวยาความเสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดซ้ำ

ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดหากกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย ขอบที่จะเสนอ คำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยุติหรือเพิกถอนการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่งทันที ทั้งนี้ศาลอาจกำหนดวิธีการตามสมควรเพื่อคุ้มครอง ชดเชย และเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๑๖ รัฐมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ของบุคคลทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ

รัฐมีหน้าที่กำหนดมาตรการที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว เพื่อป้องกัน และปราบปรามการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการบังคับ บุคคลให้สูญหาย

ในกรณีที่ปรากฏข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง รัฐมีหน้าที่ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลือ และคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัยของผู้เสียหาย ซึ่งหมายรวมถึง การชดเชยและเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ การติดตามตรวจสอบข้อร้องเรียน เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และมีมาตรการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดซ้ำ

ส่วนที่ ๒

การปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๑๗ ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำด้วยประการใดต่อผู้อื่นอันเป็นการกระทำในลักษณะ การทรมานตามกฎหมายนี้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำทรมาน

มาตรา ๑๘ ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการด้วยประการใดต่อผู้อื่นอันเป็นการกระทำ ในลักษณะการบังคับบุคคลให้สูญหายตามกฎหมายนี้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๑๙ ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการด้วยประการใดต่อผู้อื่นอันเป็นการกระทำ ในลักษณะโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

มาตรา ๒๐ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ เป็นการกระทำแก่บุคคลอายุ ไม่เกินสิบแปดปี หญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้พิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือผู้ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้ เพราะอายุหรือความป่วยเจ็บ ผู้กระทำความผิดระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๒๑ ผู้ใดไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำการยุยง ส่งเสริม รู้เห็นเป็นใจ ให้ความยินยอม ในลักษณะเป็นผู้สมคบ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนตามประมวลกฎหมายอาญาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือกระทำการตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือกระทำการอื่นใดในทำนองเดียวกันเพื่อให้เกิดความผิดตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

มาตรา ๒๒ ผู้ใดเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ และไม่ดำเนินการที่จำเป็นและเหมาะสมตามอำนาจของตน เพื่อป้องกันหรือยุติการกระทำความผิด หรือไม่ดำเนินการ หรือสั่งเรื่องให้ดำเนินการสอบสวนและดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่งจะต้องเป็นผู้ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ และมีอำนาจควบคุมดูแล การกระทำซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวบุคคล

ผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องรับผิดชอบ หากพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ทราบหรือควรจะทราบ หรือมิได้ละเลยเพิกเฉยต่อการกระทำความผิดของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตน

มาตรา ๒๓ ถ้าผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ช่วยให้มีการค้นพบผู้ถูกบังคับให้สูญหาย โดยผู้นั้นมิได้รับอันตรายสาหัสหรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต หรือให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นประโยชน์ในการดำเนินคดี ให้ลดโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

มาตรา ๒๔ ผู้ใดกระทำความผิดฐานกระทำความทราม ความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือความผิดฐานบังคับบุคคลให้สูญหายตามพระราชบัญญัตินี้ นอกராชาอาณาจักร ผู้นั้นต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้นำมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ การกระทำความผิดฐานกระทำความทราม ความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือความผิดฐานบังคับบุคคลให้สูญหายตามพระราชบัญญัตินี้ มิให้ถือว่าเป็นความผิดทางการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน และกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา

มาตรา ๒๖ สถานการณ์ฉุกเฉิน สงคราม ความไม่มั่นคงของรัฐ หรือสถานการณ์พิเศษใด ไม่อาจนำมาอ้างเพื่อให้การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งตัวบุคคลใดออกไป นอกராชาอาณาจักร หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการส่งบุคคลดังกล่าวออกไปจะส่งผลให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ในความเสี่ยงจากการถูกทรามถูกกระทำการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกบังคับให้สูญหาย

ส่วนที่ ๓

การป้องกันการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๒๘ ในการควบคุมตัวบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ในการควบคุมตัวบุคคล ต้องจัดให้มีบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวตามมาตรา ๒๙ และให้ผู้ถูกควบคุมตัวมีสิทธิและได้รับแจ้งสิทธิดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งให้ผู้ถูกควบคุมตัว และญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจทราบถึงวัน เวลา และสถานที่ของการถูกควบคุมตัว คำสั่งและเหตุแห่งการออกคำสั่งที่ให้มีการควบคุมตัว และข้อมูลหรือรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ใช้อำนาจควบคุมตัว

(๒) แจ้งให้ญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจทราบถึงข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเคลื่อนย้ายและสถานที่ปลายทางที่รับตัว ในกรณีที่มีการย้ายสถานที่ควบคุมตัว

(๓) แจ้งให้ญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพร่างกายหรือจิตใจของผู้ถูกควบคุมตัว และรายละเอียดเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลและสถานพยาบาลที่รับตัวในทันที กรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ

(๔) ได้รับการเยี่ยมและติดต่อกับญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจตามสมควร

(๕) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความที่ตนเลือกเป็นการเฉพาะตัว และมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

(๖) มีทนายความเข้าร่วมการสอบปากคำ การสอบถามหรือซักถามโดยก่อนเริ่มการสอบปากคำ การสอบถามหรือซักถามทุกครั้ง ต้องมีการระบุตัวตนของผู้ที่เข้าร่วมทุกคนและมีการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง

(๗) ได้รับการตรวจร่างกาย และการรักษาพยาบาลโดยเร็วโดยแพทย์ เมื่อบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย

(๘) กรณีผู้ถูกควบคุมตัวเป็นชาวต่างชาติ ต้องได้รับอนุญาตให้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่กงสุล และล่าม

(๙) ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตายหรือได้รับบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ ผู้เสียหายมีสิทธิเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการตายหรือบาดเจ็บของผู้ถูกควบคุมตัว

ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกควบคุมตัวทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง และมีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ถูกควบคุมตัวเข้าถึงสิทธิดังกล่าว

มาตรา ๒๙ ในการควบคุมตัวบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ในการควบคุมตัวบุคคลต้องจัดให้มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว โดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ นามสกุล รูปถ่าย ดำเนินรูปพรรณ รวมทั้งข้อมูลอื่นที่ใช้ระบุตัวบุคคล และสภาพร่างกายของผู้ถูกควบคุมตัว

(๒) วัน เวลา และสถานที่ของการถูกควบคุมตัว และข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำการควบคุมตัว ในกรณีที่มีการย้ายสถานที่ดังกล่าว จะต้องมีการระบุถึงสถานที่ปลายทางที่รับตัว และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบการย้ายสถานที่ควบคุมตัวนั้น

(๓) คำสั่งที่ให้มีการควบคุมตัว และเหตุแห่งการออกคำสั่งนั้น

(๔) เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งให้มีการควบคุมตัว

(๕) วัน เวลา และสถานที่ของการปล่อยตัว ผู้รับผิดชอบในการปล่อยตัว และญาติหรือบุคคลที่มารับตัว หรือพยานในการปล่อยตัว

(๖) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพร่างกายของบุคคลผู้ถูกควบคุมตัว ทั้งก่อนควบคุมตัวและก่อนการปล่อยตัว ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตายจะต้องระบุถึงข้อมูลสาเหตุแห่งการตายและสถานที่เก็บศพ

(๗) ข้อมูลเพื่อใช้ในการติดต่อญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจ และนายความ (หากมี)

(๘) ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อรับประกันสิทธิของผู้ถูกควบคุมตัวตามมาตรา ๒๘

(๙) ข้อมูลอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อป้องกันการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการบังคับบุคคลให้สูญหาย

ในการปล่อยตัวตาม(๕) ก่อนปล่อยตัวให้ผู้มีหน้าที่ในการควบคุมตัวตามวรรคหนึ่งแจ้งญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจให้ทราบถึงการปล่อยตัวและให้บันทึกไว้ด้วยว่ามีผู้ใดมารับตัวไป หากไม่สามารถติดต่อญาติได้หรือไม่มีบุคคลใดมารับตัว ให้บันทึกวิธีการติดต่อญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจไว้ และให้ผู้รับผิดชอบในการปล่อยตัวจัดหาพยานในการปล่อยตัว พร้อมทั้งบันทึกชื่อ ที่อยู่ของพยานนั้นไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการปล่อยตัว

มาตรา ๓๐ ญาติหรือบุคคลเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกควบคุมตัว คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ มีสิทธิร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งปฏิเสธที่จะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว ญาติหรือบุคคลอื่นใด เพื่อประโยชน์ของผู้ถูกควบคุมตัว คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการมีสิทธิร้องขอต่อศาลอาญาแห่งท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา เพื่อให้ศาลสั่งเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้

ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง เปิดเปิดเผยข้อมูลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙ ให้แก่ญาติหรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกควบคุมตัว คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการได้ คำสั่งศาลดังกล่าวให้อุทธรณ์ไปยังศาลชั้นอุทธรณ์และให้คำสั่งศาลชั้นอุทธรณ์เป็นที่สิ้นสุด

มาตรา ๓๑ คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลจะทำให้เฉพาะกรณีที่ศาลได้เรียกผู้ถูกควบคุมตัวมาสอบถามต่อหน้าศาล และมีหลักประกันว่าผู้ถูกควบคุมตัวจะไม่ถูกทรมาน หรือถูกกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกบังคับให้สูญหาย และการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวอาจก่อให้เกิดอันตรายหรือละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้ถูกควบคุมตัว หรือเป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา

มาตรา ๓๒ เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกควบคุมตัวโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือปรากฏข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการการบังคับบุคคลให้สูญหาย บุคคลดังต่อไปนี้ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลอาญาหรือศาลยุติธรรมแห่งท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา เพื่อให้มีคำสั่งยุติการกระทำเช่นนั้นทันที

(๑) ผู้เสียหาย

(๒) พนักงานอัยการ

(๓) พนักงานสอบสวนหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

(๔) พนักงานฝ่ายปกครอง

(๕) คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ

(๖) บุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกควบคุมตัว
ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งซึ่งใช้สิทธิโดยสุจริตเพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้
ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

มาตรา ๓๓ เมื่อได้รับคำร้องตามมาตรา ๓๒ หรือเมื่อความปรากฏต่อศาลว่ามีการทรมาน
การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการบังคับบุคคลให้สูญหายให้ศาล
ดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยทันที

มาตรา ๓๔ เพื่อประโยชน์ในการยุติการทรมาน และเยียวยาความเสียหายเบื้องต้น หากศาล
ที่ทำหน้าที่ไต่สวนตามมาตรา ๓๓ เห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนำตัวผู้ถูกควบคุมตัว
มาศาลโดยพลัน หากปรากฏว่าการควบคุมตัวเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเกิดการทรมาน การกระทำ
ที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการบังคับบุคคลให้สูญหายในระหว่างการ
ควบคุมตัวศาลอาจมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ปลดปล่อยผู้ถูกควบคุมตัวทันที
- (๒) ให้ยุติการทรมาน หรือการกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- (๓) เปลี่ยนสถานที่ควบคุมตัว
- (๔) ให้ผู้เสียหายได้พบญาติ ทนายความ หรือบุคคลอื่นที่ไว้วางใจเป็นการส่วนตัว
- (๕) ให้มีการรักษาพยาบาลรวมทั้งการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ
- (๖) ให้เปิดเผยเอกสารบันทึกหรือข้อมูลอื่นใด
- (๗) เยียวยาเบื้องต้นทางการเงิน
- (๘) กำหนดมาตรการอื่นใดที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการระงับการกระทำหรือเยียวยาเบื้องต้น
กับผู้เสียหาย

ให้คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ
มีอำนาจหน้าที่ยื่นคำร้องให้ศาลกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน และการฟื้นฟูเยียวยา
เบื้องต้นแก่ผู้เสียหาย ซึ่งรวมทั้งการรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ และการเงิน

คำสั่งศาลตามมาตรา ๓๔ อาจอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ก็ได้ คำสั่งศาลชั้นอุทธรณ์ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตาย เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องประสานงาน
อย่างเร่งด่วนเพื่อจัดทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการ
ชั้นสูตรพลิกศพ และต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) เก็บรักษาสถานที่เกิดเหตุเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลเข้าไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
และประสานงานกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจพิสูจน์หลักฐานเพื่อเก็บและรวบรวมพยานหลักฐาน
ในที่เกิดเหตุ
- (๒) ติดต่อครอบครัวหรือญาติของผู้ตายเพื่อให้มีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการตาย
- (๓) ประสานงานกับคณะกรรมการหรือสำนักงานเพื่อให้มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ
ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทรมานในระหว่างควบคุมตัว

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ปรากฏต่อศาลว่าพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัย
ข้อมูลที่เกิดขึ้น หรือได้มาเนื่องจากการทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
หรือการบังคับบุคคลให้สูญหาย ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่เป็นการรับฟังพยานหลักฐาน
เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๗ บุคคลซึ่งใช้สิทธิโดยสุจริตในการแจ้งความหรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการ
คณะอนุกรรมการ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทรมาน การกระทำ
ที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการบังคับบุคคลให้สูญหาย ย่อมได้รับความคุ้มครอง
ซึ่งรวมทั้งจากการถูกดำเนินคดีอาญา คดีแพ่ง หรือคดีปกครอง

มาตรา ๓๘ ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการบังคับ
บุคคลให้สูญหายอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย หรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้น
ถึงแก่ความตาย และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดภายใต้บทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา
และประพจน์มิชอบ

ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับแม้การปฏิเสธหรือปกปิดชะตากรรมของผู้ถูกควบคุมตัวได้เกิดขึ้น
ก่อนพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

หมวด ๓ การดำเนินคดี

มาตรา ๓๙ ให้ผู้เสียหายในคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๔๐ ให้การกระทำความผิดฐานบังคับบุคคลให้สูญหายตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิด
ต่อเนื่องตลอดเวลาจนกว่าจะเปิดเผยชะตากรรมหรือปล่อยตัวบุคคลที่ถูกควบคุมตัว และมีให้เริ่มนับอายุความ
จนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย หรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตายและให้ดำเนินการ
สืบสวนสอบสวนจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายหรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย

มาตรา ๔๑ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ มีกำหนดอายุความห้าสิบปี

ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่มีอายุความ หากเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำที่มีลักษณะ
อย่างกว้างขวางและเป็นระบบ

มาตรา ๔๒ หากการทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
หรือการบังคับบุคคลให้สูญหายได้กระทำกับผู้เสียหายรายเดียวกัน ในวาระเดียวกัน ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิด
ต่างกรรมกัน

มาตรา ๔๓ ให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดี
พิเศษ และให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวน

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานใดตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด
ตามพระราชบัญญัตินี้ ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานนั้นเข้าร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้
และให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ การสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และบทบัญญัติมาตรา ๒๑/๑
ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษไม่นำมาใช้บังคับกับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๔ เมื่อสรุปสำนวนการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วให้พนักงานอัยการตามมาตรา ๔๓ ออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง

ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ให้ส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งให้อัยการสูงสุด เพื่อชี้ขาดโดยเร็ว

มาตรา ๔๕ ให้หน่วยงานที่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รายงานให้ผู้เสียหายทราบถึงผลความคืบหน้าของคดีอย่างต่อเนื่อง และให้คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ติดตามผลความคืบหน้าของคดี และดำเนิน มาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย ชดเชยและฟื้นฟูเยียวยาความเสียหายทางร่างกาย และจิตใจ ให้คำปรึกษาแนะนำด้านกฎหมาย และสนับสนุนช่วยเหลือด้านการดำเนินคดีโดยการมีส่วนร่วม จากผู้เสียหาย

มาตรา ๔๖ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณา คดีอาญาขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพราะเหตุที่ได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียง หรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย

ในการนี้ ให้คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และสนับสนุนข้อมูลที่เป็นเพื่อให้ศาลกำหนดมาตรการที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน และการฟื้นฟูเยียวยาแก่ผู้เสียหาย ซึ่งรวมทั้งการรักษาพยาบาล และการฟื้นฟู สภาพร่างกายและจิตใจแก่ผู้เสียหายด้วย

มาตรา ๔๗ ให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อยู่ในเขตอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดี ของศาลอาญา และนำบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบมาบังคับใช้ โดยอนุโลม

หมวด ๔ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๘ ผู้ใดกระทำความผิดฐานกระทำทรมาน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๔๙ ผู้ใดกระทำความผิดฐานบังคับบุคคลให้สูญหายต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึง สิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๕๐ ผู้ใดกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๕๑ ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกควบคุมตัวตามมาตรา ๒๘ หรือจัดการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมตัวตามมาตรา ๒๙ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขัดขวางการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกควบคุมตัว ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

.....

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย
พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการบังคับบุคคลให้สูญหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ซึ่งไม่อาจยกเว้นให้กระทำได้ไม่ว่าสถานการณ์ใด ๆ อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้รัฐ มีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลจากการถูกค้นตัว จับกุมขัง หรือถูกกระทำการใด อันกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพในร่างกายเกินสมควรแก่เหตุที่กฎหมายกำหนด ยิ่งไปกว่านั้นการทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมนั้นจะกระทำมิได้ ประกอบกับประเทศไทย ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และได้ลงนามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับ ให้หายสาบสูญ จึงต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดฐานความผิดเป็นการเฉพาะ ตลอดจนมีมาตรการป้องกันและ ปราบปราม มาตรการเยียวยาผู้เสียหาย และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อบทใน อนุสัญญาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้ เทียบเท่าสากล และสอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ. แบ่งออกเป็น ๔ หมวด จำนวน ๕๑ มาตรา มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังต่อไปนี้

๒.๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย (ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๑๔)

กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธาน ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ นายกษัตราธิราช เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ผู้แทนผู้เสียหายซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนสองคน ผู้แทนองค์กร ภาคประชาสังคมซึ่งมีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการแสวงหาผลกำไรและดำเนินกิจกรรมการด้านการปกป้อง คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลจากการควบคุมตัวซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนสามคน ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ ในด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานจำนวนหนึ่งคน นิติเวชศาสตร์จำนวนหนึ่งคน และด้านจิตวิทยาจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ มีอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นกรรมการและเลขานุการ และมีข้าราชการของกรมคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๑๑) มีหน้าที่ และอำนาจสำคัญ เช่น เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือมาตรการที่จำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้ กำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการ เพื่อป้องกัน และปราบปรามการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการบังคับ บุคคลให้สูญหาย และส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตระหนักถึงความสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการบังคับ บุคคลให้สูญหาย ในหน่วยงานของตน กำหนดนโยบาย และมาตรการฟื้นฟูและเยียวยาด้านร่างกายและจิตใจ

แก่ผู้เสียหายอย่างครอบคลุม ซึ่งหมายรวมถึงการทำให้กลับสู่สภาพเดิม การชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่เพียงพอ การบำบัดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายทั้งทางการเงิน และทางจิตใจ ตลอดจนถึงการฟื้นฟูระยะยาวทางการแพทย์ให้กับผู้เสียหาย โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง ติดตามตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการบังคับบุคคลให้สูญหาย สนับสนุนช่วยเหลือผู้เสียหาย ด้วยการให้คำปรึกษาแนะนำทางกฎหมาย ด้านทนายความ ด้านการตรวจทางการแพทย์เพื่อประโยชน์ทางคดี ด้านการติดตามความคืบหน้าของคดี ด้านการฟื้นฟูเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ และป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำ รวบรวมข้อมูลสถิติคดี และจัดทำรายงานสถานการณ์และรายงานผลการดำเนินการประจำปีเกี่ยวกับการทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการบังคับบุคคลให้สูญหาย พร้อมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหา เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา และเผยแพร่ต่อสาธารณชน เป็นต้น (ร่างมาตรา ๑๒ ถึงร่างมาตรา ๑๔)

๒.๒ การป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย บททั่วไป
(ร่างมาตรา ๑๕ ถึงร่างมาตรา ๑๖)

(๑) กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการบังคับบุคคลให้สูญหาย จะกระทำมิได้ (ร่างมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง)

ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ผู้เสียหายมีสิทธิร้องทุกข์ ร้องเรียน และเข้าถึงความเป็นธรรมโดยได้รับความคุ้มครอง และการสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งมีสิทธิได้รับการชดเชย และเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดซ้ำ (ร่างมาตรา ๑๕ วรรคสอง) โดยผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดหากกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย ขอบที่จะเสนอคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลยุติมีคำสั่งหรือเพิกถอนการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้ทันทีอีกด้วย (ร่างมาตรา ๑๕ วรรคสาม)

(๒) กำหนดให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ (ร่างมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง) โดยการกำหนดมาตรการที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๖ วรรคสอง) และในกรณีที่ปรากฏข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง รัฐมีหน้าที่ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัยของผู้เสียหาย ซึ่งหมายความว่ารวมถึง การชดเชยและเยียวยาความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ การติดตามตรวจสอบข้อร้องเรียนเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และมีมาตรการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดซ้ำด้วย (ร่างมาตรา ๑๖ วรรคสาม)

๒.๓ การปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย (ร่างมาตรา ๑๗ ถึงร่างมาตรา ๒๗)

(๑) กำหนดความผิดฐานกระทำทรมาน (ร่างมาตรา ๑๗) ฐานบังคับบุคคลให้สูญหาย (ร่างมาตรา ๑๘) และฐานกระทำการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ร่างมาตรา ๑๙)

(๒) กำหนดบทเพิ่มโทษสำหรับกรณีกระทำความผิดตาม (๑) หากได้กระทำความผิดบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้พิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือผู้ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้เพราะอายุหรือความป่วยเจ็บ (ร่างมาตรา ๒๐)

(๓) กำหนดความรับผิดสำหรับผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งกระทำการยุยงส่งเสริมให้เห็นเป็นใจ ให้ความยินยอม ในลักษณะเป็นผู้สมคบ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนตามประมวลกฎหมายอาญาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือกระทำการตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือกระทำการอื่นใดในทำนองเดียวกันเพื่อให้เกิดความผิดตาม (๑) (ร่างมาตรา ๒๑) และกำหนดความรับผิดสำหรับผู้ที่เป็นผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำความผิดตาม (๑) ซึ่งไม่ดำเนินการที่จำเป็นและเหมาะสมตามอำนาจของตน เพื่อป้องกันหรือยุติการกระทำความผิดหรือไม่ดำเนินการ หรือส่งเรื่องให้ดำเนินการสอบสวนและดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒๒)

(๔) กำหนดเหตุลดโทษจากการช่วยให้มีการค้นพบผู้ถูกบังคับให้สูญหาย (ร่างมาตรา ๒๓)

(๕) กำหนดให้ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งได้กระทำนอกราชอาณาจักร ต้องรับโทษในราชอาณาจักร โดยให้นำมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับใช้โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๒๔)

(๖) กำหนดมิให้ถือว่าความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดทางการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน และกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ร่างมาตรา ๒๕) และมีให้นำสถานการณ์ฉุกเฉิน สงคราม ความไม่มั่นคงของรัฐ หรือสถานการณ์พิเศษใดมาอ้างเพื่อให้การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒๖)

(๗) กำหนดห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งตัวบุคคลได้ออกไปนอกราชอาณาจักร หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการส่งบุคคลดังกล่าวออกไปจะส่งผลให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ในความเสี่ยงจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๗)

๒.๔ การป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย (ร่างมาตรา ๒๘ ถึงร่างมาตรา ๓๘)

(๑) กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ในการควบคุมตัวบุคคล ต้องจัดให้มีบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว เช่น ชื่อ นามสกุล รูปถ่าย ตาหนิรูปพรรณ ข้อมูลอื่นที่ใช้ระบุตัวบุคคล สภาพร่างกายของผู้ถูกควบคุมตัว วัน เวลา และสถานที่ของการถูกควบคุมตัว ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำการควบคุมตัว ข้อมูลเกี่ยวกับการย้ายสถานที่ควบคุมตัว คำสั่งที่ให้มีการควบคุมตัว วัน เวลา และสถานที่ของการปล่อยตัว ผู้รับผิดชอบในการปล่อยตัว ญาติหรือบุคคลที่มารับตัว หรือพยานในการปล่อยตัว ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพร่างกายของบุคคลผู้ถูกควบคุมตัว ทั้งก่อนและหลังการควบคุมตัว เป็นต้น นอกจากนี้ต้องให้ผู้ถูกควบคุมตัวมีสิทธิและได้รับแจ้งสิทธิ เช่น แจ้งให้ผู้ถูกควบคุมตัว ญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมตัวไว้วางใจให้ทราบถึงวัน เวลา และสถานที่ของการถูกควบคุมตัว คำสั่งที่ให้มีการควบคุมตัว และข้อมูลหรือรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ใช้อำนาจควบคุมตัว ข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเคลื่อนย้ายและสถานที่ปลายทางที่รับตัว ให้พบและปรึกษาทนายความ ได้รับการตรวจร่างกาย และการรักษาพยาบาลโดยเร็วโดยแพทย์ เมื่อบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย ให้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่กงสุลและล่ามกรณีเป็นชาวต่างชาติ เป็นต้น (ร่างมาตรา ๒๘ และร่างมาตรา ๒๙)

(๒) กำหนดบุคคลซึ่งมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลอาญาหรือศาลยุติธรรมแห่งท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา เพื่อให้มีคำสั่งยุติการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ทันที เช่น ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ พนักงานฝ่ายปกครอง คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นต้น (ร่างมาตรา ๓๐)

(๓) กำหนดให้ศาลดำเนินการไต่สวนทันทีเมื่อปรากฏต่อศาลมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๑) และเพื่อประโยชน์ในการยุติการทรมาน และเยียวยาความเสียหายเบื้องต้น ศาลอาจมีคำสั่ง เช่น ปล่อยผู้ถูกควบคุมตัวทันที ให้ยุติการทรมาน หรือการกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้เปลี่ยนสถานที่ควบคุมตัว ให้มีการรักษาพยาบาลรวมทั้งการฟื้นฟูร่างกาย

และจิตใจ (ร่างมาตรา ๓๔) นอกจากนี้ยังกำหนดห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย (ร่างมาตรา ๓๖)

(๔) กำหนดให้กรณีที่ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตาย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องประสานงานอย่างเร่งด่วนเพื่อจัดทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๓๕)

(๕) กำหนดให้บุคคลซึ่งใช้สิทธิโดยสุจริตในการแจ้งความหรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปราม การทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการบังคับบุคคลให้สูญหาย ย่อมได้รับความคุ้มครองซึ่งรวมทั้งจากการถูกดำเนินคดีอาญา คดีแพ่ง หรือคดีปกครอง (ร่างมาตรา ๓๗)

(๖) กำหนดให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการบังคับบุคคลให้สูญหายอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย หรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดภายใต้บทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ แม้การปฏิเสธหรือปกปิดชะตากรรมของผู้ควบคุมตัวได้เกิดขึ้นก่อน พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๓๘)

๒.๕ การดำเนินคดี (ร่างมาตรา ๓๙ ถึงร่างมาตรา ๔๗)

(๑) กำหนดให้ผู้เสียหายในคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๓๙)

(๒) ให้การกระทำความผิดฐานบังคับบุคคลให้สูญหายตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดต่อเนื่องตลอดเวลาจนกว่าจะเปิดเผยชะตากรรมหรือปล่อยตัวบุคคลที่ถูกควบคุมตัว และมีให้เริ่มนับอายุความจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย หรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย และให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายหรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย (ร่างมาตรา ๔๐)

(๓) กำหนดให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ มีกำหนดอายุความห้าสิบปี (ร่างมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง) และไม่มีอายุความหากเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำที่มีลักษณะอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ (ร่างมาตรา ๔๑ วรรคสอง)

(๔) กำหนดให้การทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการบังคับให้สูญหายซึ่งได้กระทำกับผู้เสียหายรายเดียวกัน ในวาระเดียวกัน เป็นการกระทำความผิดต่างกรรมกัน (ร่างมาตรา ๔๒)

(๕) กำหนดให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ และให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบสวน (ร่างมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง) ทั้งให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ การสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษมาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๔๓ วรรคสอง)

(๖) กำหนดให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อยู่ในเขตอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอาญา และนำบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบมาบังคับใช้โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๔๗)

๒.๖ บทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา ๔๘ ถึงร่างมาตรา ๕๑)

(๑) กำหนดโทษสำหรับความผิดฐานกระทำความทรมาน (ร่างมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง) ฐานกระทำความทรมานเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส (ร่างมาตรา ๔๘ วรรคสอง) ฐานกระทำความทรมานเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย (ร่างมาตรา ๔๘ วรรคสาม) ฐานบังคับบุคคลให้สูญหาย (ร่างมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง) ฐานบังคับบุคคลให้สูญหายเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส (ร่างมาตรา ๔๙ วรรคสอง) ฐานบังคับบุคคลให้สูญหายเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย (ร่างมาตรา ๔๙ วรรคสาม) และฐานกระทำการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ร่างมาตรา ๕๐)

(๒) กำหนดโทษสำหรับความผิดฐานเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกควบคุมตัวและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมตัว (ร่างมาตรา ๕๑)